

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

De spiritu & virtute S. Patriarchiæ Benedicti, & S. Ordinis Benedictini
Fundatoris cum lilio comparati. Thema. Sicut liliū inter spinas. Cant. 2.1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

EXHORTATIO

DE SPIRITU ET VIRTUTE

S. PATRIARCHÆ BENEDICTI.

S. Ordinis Benedictini Fundatoris cum lilio comparati.

T H E M A.

Sicut liliū inter spinas. Cant. 2. 1.

Christus Dominus, Redemptor noster, & animarum castarum sponsus dilectus, candidus & rubicundus, aptè liliū Symbolo adumbratur : unde ipse hoc nomine gloriatur Cant. 2. 1. dicens : *Ego sum flos campi, & liliū convallium.* Liliū scilicet candidum & odoratum, ex humili terra & Virgine natum. In lilio, inquit. Honorius, quinque considerantur : quia est candidum, habens aureum colorem prominentem : est & odoriferum & pandulum, ac semper incurvum. Sic Christus candidus est in humanitate, aureus in Deitate, odoriferus in Prædicatione, pandulus in suscipiendo penitentes, incurvus in condescendendo peccatoribus, & eos sublevando. S. Ambros. similitudinem invertens, ait :

In Christo equè ac in lilio sūt candiditas & rubor humanitatis. Deinde beatissima Dei Genitrix ac Virgo Maria puritatis & castitatis nitore ac eminentiâ rectè cum lilio componitur, vel ipso cœlesti Sponso attestante : *Sicut liliū inter spinas, sic amica mea inter spinas.* Cant. 2. Id est, veluti liliū inter spinas situm effulget, sic Amica mea, Sponsa mea, & in primis Mater mea inter ceteras mulieres emicat. Præclare de hoc virgineo, nitidissimoque lilio S. Petrus Damianus Serm. 3. de Nativ. B. V. ait : *De spinosa Judæorum progenie nata, condescendebat munditiâ virginea castitatis in corpore : stammescibat autem ardore gemine charitatis in mente : fragrabat postmodum odore boni operis : tendebat ad sublimia intentione continuâ cordis.* Denique liliū candens Justī ac Sanctī cujuslibet est hieroglyphicum, ut disertè canit Ecclesiā de sanctis Martyribus, Sancti

tui Domine florebut sicut lilium ; & sicut odor balsami, erunt ante te. Eiusmodi quoque lilium magnus Patriarcha, ac multarum familiarum religiosarum Conditor S. Benedictus extitit, sive lilii bulbum, sive scapum, sive candorem, sive spinas, sive folia, sive odorem consideres, id quod jam nunc declarare auspicabimur.

I. Primum quod in lilio expendendum est *Bulbus*, qui specie & figura cordis est. Cor in homine est principium vite: unde Salomon monet Proverb. 4. 23. *Omni custodia, serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit.* Cor enim purificat sanguinem, & ex eo gignit spiritus vitales, eosque per omne corpus diffundit, tanquam motus, sensationis, & operationis causas atque origines. Quemadmodum igitur cor naturale causa est vite naturalis; ita cor morale, puta mens & voluntas, est causa vite moralis, scilicet virtutis gratia & gloria, omniumque actionum bonarum radix, & malarum, quæ de corde exeunt & coquinant hominem. Matth. 12. Cor autem istud, quoniam instabile, & molendini instar, est mobile, per sinceram, puramque intentionem in Deo figendum est ac stabilendum; ne, ut ait Doctor mellissus in Med. c. 9. evagetur; Neve dum ab amore celestium elongatur, in amore terrestrium occupetur.

O quam sollicitè lilium nostrum mysticum D. Benedictus à primo vite melioris exordio, bulbum suum, cor inquam suum servavit, firmiterque in Deo defixit! Videns enim ut refert S. Gregorius M. L. 2. Dial. plerisque coævos suos, vernantis ætatis impetu ab-

ruptis & juvenili libertate lætos affectibus indulgere, veritus ne quâ similitudine perderetur orbita culpæ, certus abdicare se literarum studiis & in solitudinem secedere decrevit; eligens potius esse minus doctus, quam parum sanctus, ut mente in celestibus fixus, uni Deo, toto corde, famularetur.

O Religiose & tu exemplo S. Patris Benedicti, ab initio religiosæ vite, *Omni custodia serva cor tuum: quia ex ipso vita procedit.* I. c. Cave ne ejusdem instabilitas, unquam te à voluntate & intentione, sincero corde, Deo famulandi abripiat. Si enim à celestibus ad terrena rapiatur, illico vitiis & cupiditatibus suis irretietur; testante S. Bernardo Med. c. 9. *Cùm elabitur illa (divinis) & involvitur in istis, (terrenis) vanitas illud recipit, curiositas deducit, cupiditas allicit, voluptas seducit, luxuria polluit, torquet invidia, turbat iracundia, cruciat tristitia, sicque miseris casibus submergitur omnibus vitiis, quoniam animum Deum, (qui ei sufficere poterat) dimisit.* Ne id tibi eveniat, cætera dimitte, Deum tene, illi cor affige & in illo velut centro animæ tue & intentionis tue requiesce.

II. Alterum, quod in lilio reperimus, proximè cum bulbo connexum, est *Scapus*, præcellus, cui adhærent folia, & lilium ipsum insistit. Præcellus est: eminet enim lilium inter flores celsitudine ac sublimitate. *Nec ulli florum excelsitas major, interdum est cubitorum trium,* inquit Plinius L. 21. c. 5. Atque ob hanc excelsitatem flos Regius nuncupatur. Anima sancta à terra se segregans & expurgans, omnibus terrenis sublimior, usque ad ipsam Trinitatis

II.
Lilifca-
pus.

B b 2 factio-

sacrofanctæ sinum ascendit, cœlis omnibus & sublunariis excelsior, verè asserens cum illo: major sum & ad majora natus, quàm ut terræ, terrenisque quilibet ac fordidis inhæream.

Talis fuit alta mens S. P. Benedicti; qui à Deo ad vitam sublimiorem vocatus, illico terrena omnia arbitratus est ut stercora, ut Christum lucrifaceret: quare parentibus copiosis, thesauris, divitiis, atque omnibus mundi dolose blandientis illecebris, abdicatis; recessit, ut loquitur magnus Gregorius L. 1. Dial. *Scienter nesciens, & sapienter indoctus, deinceps gratiorem vita methodum secuturus*; Super omnia terrena se elevans, caduca omnia pedibus calcans: pigebat enim mentem ad ima incurvare, quam ad summa, divinæque creatam, & erigendam cognoscebat.

Anima religiosa, ne & tu, instar mulieris Evangelicæ ad terram, terrenæque incurveris, ita ut sursum respicere nequeas; neque instar ignavorum Gedeonis militum, inclinata ac prostrata, turbidas mundi aquas bibas: velt scapus lilii, viridantibus spei foliis exornatus, exemplo S. Benedicti, erige te, cœlum suspice, & illic regnantem intueri; nec rursus ad terrena semel abjecta & spreta, te demittas: ad cœlum, ad Deum te offeras: *Qui os homini sublimè dedit, cœlumque tueri jussit, & erectos ad sidera tollere vultus.*

III. Tertiò ad ipsum florem, à scapo, ascendamus, ejusque candorem eximium speculemur, & animum speculando oblectemus. Aspice igitur, ut lilium candet, ac ipsas nives albedine vincit! & quod à Junonis lacte natum

à Poëtis fingitur, lactis candorem & nitorem superat. Quidnam verò hic candor illustris, nisi mentis puritatem, vitæ innocentiam & corporis animæque castitatem designat? Sanè ex mente S. Gregorii in Cant. 2. 8. 2. *Sola illa anima, cum lilii dignitate comparatur, quæ à mortalitatis radice, ad cœlestem puritatem assurgit, & munditiæ candorem, corde & corpore sibi ipsi castodit.* Unde ejusmodi puris, sanctique animabus rectè lilium in manu depingitur.

Nonne & tibi, Benedicte beatissime, meritò lilium candens appingimus, qui à puero virginittatis florem libatum conservasti: atque ut in vitæ tuæ historia legimus, à primo rationis diluculo, tantâ puritate, modestiâ, castitate ac vitæ innocentia fuisti, ac si iam maturus, relique omnes mortales ætatis, unice cœlestibus intenderes? Verùm ò benedicta anima! attende tibi, & recole scriptum esse: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.* Cant. 2. Liceat te affari verbis melliflui Doctoris Serm. 48. *O cadens lilium! ò tener & delicate flos! interduis & subversores sunt tecum, vide quomodo caute aculeos inter spinas. Plenus est mundus spinas, in terra sunt, in aère sunt, in carne tuas sunt. Versari in his & minime ladi, virgine potentia est, non virtutis tua.*

¶ Sensit aliquando Benedictus sanctus hos spinarum aculeos, quando, inmultato vitæ rigore utentem, & remis vellique ad perfectionum portum properantem Cacodæmon, castissimum juvenem, tam ardentibus libidinis stimulis pupugit, ut rei novitate perterritum, anxium ac fluctuantem, penè ad æ-

num deferendam adigeret : nisi divina gratia radius afflisset, robur novum addidisset, ac tela nequissimi ignea extrinxisset. Ergo virtute ab alto roboratus, vestibus suis exutus, totumque nudus in medias sese spinas & urticas abiecit, in iis tam diu volutus, donec toto corpore saucius exiit; & per cutis vulnera, à corpore vulnus mentis eduxit, quia voluptatem traxit in dolorem. *Vicit itaque* (ut loquitur S. Gregorius) *peccatum, quia vultavit incedendum. to triumphe! Benedicte; viciisti, inimicum, erectum, illa sumque perstans inter spinas liliam!* aut potius, ut Chaldeus & Galatinus L. 7. c. 5. vertit; *sicut rosa inter spinas*, proprio cruore purpurata: deinceps ab omnibus huiusmodi stimulis ac puncturis, Dei gratia speciali, libera.

Religiose, si castitatis liliam, per sacculi spineta & vepreta, singulari Dei gratia, illa sum in religionem intulisti, incomparabilem hunc thesaurum, omni diligentia custodi, & si Cacodæmon incendia excitet, Divi Benedicti exemplo, ad spinas, id est, ad opera peccata & spinosa confuge: gaudet castitas asperis, mollia odit: Et eris *lilium inter spinas*.

IV. Candore lilii inspecto, nunc quoque *Folia* ejusdem numeremus: recenset lilium fœna candidissima folia, instar calicis sese diducunt atque patentia, nonnihil in superiori acumine resupina; in medio senas prominentes virgulas croceas ostentantia. Quid verò illa nisi virtutes esimias castitati annexas mysticè adumbrant.

O Benedicte sanctissime! quid folia

hæc sena, nisi senas, in te magis illustres, ac præ cæteris emicantes virtutes nobis repræsentant? 1. Quantum in te refulit odium tui, animique fortitudo, quâ carnem, & concupiscentias ejus, tam generosè domuisti. 2. Quanta in te eluxit, in tolerandis aliorum defectibus patientia, & invicta in injuriis perferendis, animi mansuetudo? 3. Quam incredibilis emicuit in te erga Deum fiducia, quâ ea omnino sperabas, quæ humana desperaret prudentia vel potentia? 4. Quam ardente flagrabas animatum zelo, quo inflammatus, montis Cassini incolas ad Christum convertisti, adolescentulôsq; complures, ad pietatem erudiendos suscepisti? 5. Quam ingens in te notatum fuit orandi, ac cum Deo familiariter agendi studium, quo dies, noctesque Deum precando, laudando, psalmos, hymnosque cantando infumebas? 6. Quam admirabili à Deo prudentia, & sapientia instructus fuisti, quâ regulas Ordini tuo tam aptas condidisti, ut orationis exercitio, manualia opera; solitudini communitatem; subditorum erga Superiores summam observantiam, cum summa horum erga subditos suavitate, assiduitatem in choro, cum charitate in proximum, vitam perfectam cum infirma natura, Martham cum Maria, admirabili conjunctione combinasti. In omnibus verò emicant virgulæ aureæ, indices aureæ charitatis, quâ ita flagrabas, ut totus Deum ac divina spirares, eique te totum in holocaustum amoris immolares.

Religiose, ætridèntne tibi hæc lilii folia, seu virtutes? Imitari conare

Bb 3

S. Be.

S. Benedictum; exerce te indies, absque labore nihil: cum labore Dei gratia adjuto, omnia. Scribendo Scriptores, cantando cantores, fabricando fabri, virtutes strenuè & assiduè exercendo, religiosi omnium virtutum floribus ornati evadimus, quia habitus virtutum nobis, exercendo comparamus.

V.
Lilii odor.

V. Quintum denique quod lilium mirificè evehit, est Odor gratus ac fortis; qui aliud non denotat in lilio mystico, nisi odorem amœnum ac potentem, bonæ famæ ac virtutis.

Benedicte Sancte, quis vitam tuam expendens, virtutumque folia, de quibus diximus, considerans, te instar lilii odorem suavissimum bonæ famæ ac sanctitatis spirasse miretur? Hic sanè potens & amœnus odor, allexit 1. Cœnobitas illos, ut in Monasterii sui Abbatem te eligerent. 2. Mira vis exemplorum tuorum & fragrantia, magnetis instar, ad se ferrea quæque traxit, ut ad te plurimi Discipulorum undique confluerent, ac brevi temporis intervallo duodena omnino Monasteria extrueres & fundares. 3. Horum odore attracti alii quàm plurimi, tanto quidem numero, ut refert Trithemius L. 2. de viribus illustribus, fuisse tempus, quo in familia hac sacra quindena Abbatiarum nullia recesserentur. 4. Horum odore pellecti, S. R. E. Cardinales, ut ex eodem Ordine, teste Genebrardò duos & viginti elegerint in summos Pontifices, & Galero purpureo donati fuerint Cardinales ducenti, Archiepiscopi 1600. Episcopi 4000. Abbates eruditione & scriptis celebres 15700. 5. Hoc odore invitati ad ordinem nomen

dandum Imperatores terni; Imperatrices undena, Reges magni duo & viginti, ac quadraginta Regina, præter infinitos propè Principes viros ac feminas, purpuram cum fuscis sacrisque lacernis commutantes.

O quanta vis & energia boni exempli est! Et simul quanta Dive Benedicte, familiæque tuæ est fecunditas, tantum prolium numerum proferens! *Nihil est lilio fecundius*, ait Plinius L. 21. c. 7. *unâ radice quinquagenos saepe bulbos emittente*. Tu non, centenos, sed tot millesimos per orbem universum, filios, filiasque spirituales producis. *Exultatio felicitudo, & florebit quasi lilium: gemmas germinabit, & exultabit latibunda & laudans*. Isaia 35. 2. Psalmique Davidicos, & hymnos die nocteque Domino Deo concinens.

Quapropter, Fratres dilectissimi, si & nos exemplo Sancti Patriarchæ Benedicti, cœlestis lilii instar, efflorescere aveamus. 1. *A bulbo* auspiciemur id est, à corde seu intentione exordium ducamus, ab ipso enim vita spiritualis procedit: nam quidquid agant homines, intentio judicat omnes; hæc igitur intentio nostra, minimè alio ab amore proprio detorqueatur, sed soli Deo servire, ac unice placere in omnibus desideret. 2. Vernet semper in nobis præcellus lilii scapus, in Deum semper erectus, supra terram, terrenaque longe elevatus, nunquam ad mundi fœces curvatus; ne oggeratur nobis: *O terra in terras anime, & cœlestium inanem!* 3. Perennet in nobis lilii candor, id est, maxima puritas castitatis. Et si quando caro titillet, mundus inestet, Dæmon infestet.

insestet ad Deum recurramus pro auxilio, & cum S. Benedicto ad spinosa, pœnosâque confugiamus. Contraria contrariis curantur: frigus calore, voluptas dolore vincitur ac depellitur. Hac ratione, cum eodem Divo, sicut liliam inter spinas quidem verfabimur, sed feliciter eluctabimur, victoriæque coronam de liliis, in castimonie præmium, promerebimur. 4. Crescant in nobis ac pandantur sœna liliæ folia, seu S. Benedicti virtutes: fortitudo, patientia, fiducia, zelus, pietas ac prudentia, aureis virgulis, seu charitatis actibus

coronata: sed absque labore nihil, frequentatis actibus nascitur, augeturque habitus. 5. His obtentis amœnam ubique odoris fragrantiam spirabimus, nec nostros duntaxat Fratres ac domesticos, verum etiam externos imò & beatos Spiritus, cœlestesque genios, ac ipsammet Majestatem divinam plurimum recreabimus, & in tempore & vel maxime in æternitate, quando tanquam candidissima lilia è terrestri Religione Paradiso, in celestem transplantabimur.

EXHORTATIO

DE SPIRITU ET VIRTUTE
S. BRUNONIS,

S. Carthusiani Ordinis Authoris ac Fundatoris, in palma
adumbrati.

T H E M A.

Iustus ut palma florebit. Psal. 91. 12.

Uemadmodum Vates coronatus, impios sceno comparaverat. quod ut manè floret, vespere arefcit, à Messoribus refecatur, aut à vento dispergitur, ac denique in ignem dejicitur: ita impii brevissimo tempore virent, ac

florent, pauloque post in gehennæ cli- banum mittuntur. Sic ex adverso justitiâ ac sanctitate conspicuos cum palma & cedro componit, dum ait: *Iustus ut palma florebit, sicut cedrus Libani multiplicabitur.* Iustus enim primò in hac vita instar palmæ florebit, fructus dulcissimos bonorum operum proferet, o- nezibus non facile succumbet: sed ro- bore